

Preliminär kostnadsutjämning för år 2002, beskrivning och räkneexempel

För de verksamheter och kostnadsslag som omfattas av kostnadsutjämningen beräknas för varje kommun en standardkostnad enligt gällande beräkningsmodeller. Samtliga standardkostnader uttrycks i enheten kr/inv. och avrundas till hela kronor. Standardkostnaderna räknas därefter upp till bidragsårets kostnadsnivå med hjälp av nettoprisindex (NPI) och avrundas till hela kronor¹.

Utjämningsbidraget/avgiften för strukturella kostnadsskillnader utgörs av skillnaden mellan summan av kommunens standardkostnad den s.k. strukturkostnaden, och den genomsnittliga strukturkostnaden i riket.

För att underlätta förståelsen av beräkningsmodellerna redovisas beräkningen för två kommuner, Botkyrka och Övertorneå. De resultat som redovisas i tabellerna överensstämmer inte alltid exakt med det resultat som erhålls enligt redovisade formler, vilket beror på avrundningar i exempelsamlingens siffermaterial. Uppgifterna i exemplen avser bidragsår 2002.

Dataunderlag för beräkning av de standardkostnader som uppdateras årligen redovisas i bilaga 4 (www.svekom.se/ekonomi).

Dataunderlag för beräkningarna inom verksamheter som ej uppdateras årligen finns presenterat i 'Kostnadsutjämning för kommuner och landsting' (SOU 1998:151), samt i 'Utjämning av kostnader och intäkter i kommuner och landsting' (SOU 1994:144).

Uppräkning görs till bidragsårets kostnadsnivå eftersom de kostnadsdata som används vid beräkning av respektive standardkostnad baseras på kostnadsdata två år före bidragsåret.

Uppräkning sker med hjälp av NPI. Utvecklingen för NPI åren 1993–2002 visas i tabell 1 och hämtas från SFS200:893. För år 2002 har NPI skattats av Svenska Kommunförbundet.

¹ Standardkostnaden räknas upp till bidrags- och avgiftsårets kostnadsnivå med hjälp av nettoprisindex året före bidrags- och avgiftsåret samt bidrags- och avgiftsåret i de flesta verksamheter och kostnadsslag. Dock ej i; vatten och avlopp, gator och vägar, byggkostnader, uppvärmning, kallortstillägg samt administration mm. Då räknas standardkostnaden upp med hjälp av nettoprisindex år 1993 t.o.m. bidrags- och avgiftsåret. Följande verksamheter eller kostnadsslag räknas inte upp med hjälp av nettoprisindex; befolkningsminskning, näringslivs- och sysselsättningsfrämjande åtgärder, svagt befolkningsunderlag samt barn och ungdomar med utländsk härkomst, SFS 1995:1645 bilaga.

Tabell 1 Uppräkning med hjälp av NPI

År	Utveckling i NPI (%)	Uppräkningsfaktorer
1993	4,3	1,043
1994	1,7	1,017
1995	1,5	1,015
1996	-0,2	0,998
1997	-1,2	0,988
1998	-1,6	0,984
1999	-1,2	0,988
2000	2,5	1,025
2001	1,5	1,015
2002	1,8	1,018

För de modeller i kostnadsutjämnningen som bygger på genomsnittskostnader enligt räkenskapssammandraget har Kommunförbundet gjort en skattning för bokslutsåret 2000. Denna skattning är gjord utifrån antaganden om hur löner, priser samt volym för olika verksamheter förändrats mellan 1999 och 2000.

Tabell 2 Kommunförbundets skattade genomsnittskostnader för 2000, kr/inv.

Verksamhet	RS2000
Barnomsorg	4 075
Individ och familjeomsorg	2 500
Äldreomsorg	7 150
Grundskola	6 500
Gymnasieskola	2 500
Kollektivtrafik	290

Beräkning av standardkostnader för olika delmodeller:

Barnomsorg

Standardkostnaden för barnomsorg beräknas utifrån kommunens åldersstruktur och ett volymindex som avser att spegla behovet av barnomsorg.

Standardkostnad = Åldersersättning * Volymindex

Åldersersättning beräknas utifrån andelen barn i åldrarna 1–2, 3–6 och 7–9 år.

Åldersersättning = (43 309 * andelen barn 1–2 år + 41 863 * andelen barn 3–6 år + 15 273 * andelen barn 7–9 år) * Justeringsfaktor 1

- Andelen barn i åldrarna 1–2, 3–6 och 7–9 år avser befolkningen 2000-12-31 och data hämtas från SCB:s befolkningsstatistik.
- Justeringsfaktor 1 med värdet 1,193 korrigerar den genomsnittliga vägda åldersersättningen i riket så att denna överensstämmer med den vägda genomsnittliga skattade nettokostnaden för barnomsorg i räkenskapssammandraget 2000, 4 075 kr/inv.

Förutom skillnader i åldersstruktur så finns det andra faktorer som förklarar skillnader i behovet av barnomsorg mellan kommuner. Behovet skattas med en regressionssekvation.

$KVolym = (-0,0495 + 0,3411 * A28R + 0,2166 * (A1R * SkkrMB) + 0,5387 * AT95B) /$
Justeringsfaktor 2

- A28R = Andelen mammor eller ensamstående pappor med barn i åldern 1–9 år som arbetar eller studerar minst 28 timmar per vecka. Snitt över två år.
- A1R = Andelen mammor eller ensamstående pappor med barn i åldern 1–9 år som arbetar eller studerar minst 1 timma per vecka. Snitt över två år.
- SkkrMB = Skattekraftsandel beräknat som medel över tre år begränsat nedåt till 80 % och uppåt till 127 % av medelskattekraften. Skattekraftsandelens beräknas genom att skatteunderlaget enligt taxering divideras med folkmängden taxeringsåret för varje kommun. Resultatet divideras sedan med det genomsnittliga skatteunderlaget per invånare i riket.
- AT95B = täthetsmått enligt 1995 års förhållanden. Täthetsmättet beräknas på följande sätt: $AT95B = (\text{Andel som bor i tätorter} > 199 \text{ inv.}) * (\text{befolkning i tätorter} > 199 \text{ inv.}) / (\text{ytan för tätorter} > 199 \text{ inv.}) / 100$. Täthetsmättet är begränsat nedåt till 0,1 och uppåt till 0,3. Variabeln uppdateras inte årligen.

Justeringsfaktor 2 med värdet 0,423 korrigerar nivån i volymindex så att det vägda genomsnittet i standardkostnaden överensstämmer med den vägda genomsnittliga skattade nettokostnaden för barnomsorg år 2000, 4 075 kr/inv.

Uppräkning av standardkostnaden till bidragsårets kostnadsnivå sker m h a NPI för åren 2001–2002.

Beräkningsexempel för Botkyrka och Övertorneå

Dataunderlag

Kommun	Andel i respektive åldersgrupp			Förvärvs-frekvenser		Skatte-kraft	Täthet	Folkmängd
	1–2 år	3–6 år	7–9 år	A1R	A28R	Skkr	AT95b	2000-12-31
Botkyrka	2,60	5,58	4,75	0,679	0,535	0,930	0,244	73 097
Övertorneå	1,82	4,05	3,80	0,822	0,620	0,802	0,100	5 602

Åldersersättning

Botkyrka $(43\ 309 * 2,60 / 100 + 41\ 863 * 5,58 / 100 + 15\ 273 * 4,75 / 100) * 1,193 = 4\ 995$

Övertorneå $(43\ 309 * 1,82 / 100 + 41\ 863 * 4,05 / 100 + 15\ 273 * 3,80 / 100) * 1,193 = 3\ 656$

KVolymindex

Botkyrka $(-0,0495 + 0,3411 * 0,535 + 0,2166 * 0,679 * 0,930 + 0,5387 * 0,244) / 0,423 = 0,949$

Övertorneå $(-0,0495 + 0,3411 * 0,620 + 0,2166 * 0,822 * 0,802 + 0,5387 * 0,100) / 0,423 = 0,848$

Standardkostnad: Åldersersättning * K Volymindex

Botkyrka $4\ 995 * 0,949 = 4\ 742$

Övertorneå $3\ 656 * 0,848 = 3\ 102$

Standardkostnad i 2002 års kostnadsnivå

Botkyrka $4\,742 * 1,015 * 1,018 = 4\,900$

Övertorneå $3\,102 * 1,015 * 1,018 = 3\,205$

Äldreomsorg

Standardkostnaden för äldreomsorg beräknas utifrån andelen män respektive kvinnor i åldersgrupperna 65–74, 75–84 och 85–w år, normkostnaden för respektive åldersgrupp, andelen män och kvinnor i ovanstående åldersgrupper med utländsk bakgrund och normkostnaden för dessa, tillägg/avdrag för institutionsboende i glesbygd (Inst) samt tillägg/avdrag för hemtjänstkostnader (Hemtj).

Standardkostnad = Total normkostnad * justeringsfaktor + Institution (glesbygdstöd) + Hemtjänst + 500 (ersättning för färdtjänst och handikappsomsorg, lika för alla kommuner)

Kommunens normkostnad beräknas genom att en summering av andelen invånare i respektive åldersgrupp multiplicerad med kommunens normkostnad för åldersgruppen. Till detta summeras den totala normkostnaden för åldersgrupper med utländsk bakgrund.

Bakgrund till och beskrivning av kommunernas normkostnad för de olika åldersgrupperna (män 65–74 år, män 75–84 år, män 85 år och äldre, kvinnor 65–74 år, kvinnor 75–84 år och kvinnor 85 år och äldre samt andelen i respektive åldersgrupp med utländsk bakgrund) finns presenterad i *Kostnadsutjämnning för kommuner och landsting* (SOU 1998:151).

Justeringsfaktorn (1,445) korrigerar den genomsnittliga vägda normkostnaden så att denna överensstämmer med 6 650 kr/inv., vilket motsvarar den vägda genomsnittliga skattade nettokostnaden för äldreomsorg år 2000, 7 150 kr/inv. reducerad med 500 kr/inv. Reduceringen av genomsnittskostnaden svarar mot beloppet 500 i beräkningsmodellen vilket är ett tillägg för färdtjänst och handikappsomsorg, lika för alla kommuner.

Institutionsboende i glesbygd innebär att glesbygdskommunerna (31 kommuner) utöver den generella normkostnaden också erhåller ett tillägg på fem procent av normkostnaden för en högre andel institutionsboende i glesbygd (Inst). Tillägget finansieras med ett generellt avdrag motsvarande ett med befolkningen 2000-12-31 vägt medelvärde för tilläggen. Avdraget är 13,63 kr/inv.

I tillägg/avdrag för hemtjänstkostnader används det datamaterial som presenteras i *Utjämnning av kostnader och intäkter i kommuner och landsting* (SOU 1994:144). Korrigering görs, för förändrad befolkningsstruktur i riket, motsvarande ett med befolkningen 2000-12-31 vägt medelvärde för tillägg/avdrag för hemtjänst. Ett extra tillägg om 1,20 kr/inv. ges därigenom till alla kommuner.

Uppräkning av standardkostnaden till bidragsårets kostnadsnivå sker med hjälp av NPI för åren 2001–2002.

Beräkningsexempel för Botkyrka och Övertorneå
Dataunderlag i procent (avrundat)

Kommun	Andel män			Andel kvinnor			Tillägg för Inst	Tillägg för Hemttj
	65-74 år	75-84 år	85-w	65-74 år	75-84 år	85-w		
Botkyrka	2,338	1,125	0,277	2,568	1,601	0,540	-13,63	-18,77
Övertorneå	6,176	3,517	1,160	6,355	5,355	1,732	417,71	230,45

Kommun	Andel män med utländsk bakgrund			Andel kvinnor med utländsk bakgrund			Folkmängd 2000-12-31
	65-74 år	75-84 år	85-w	65-74 år	75-84 år	85-w	
Botkyrka	0,505	0,119	0,030	0,558	0,226	0,060	73 097
Övertorneå	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	5 602

Kommun	Normkostnad Män			Normkostnad Kvinnor		
	65-74 år	75-84 år	85-w	65-74 år	75-84 år	85-w
Botkyrka	5 283	20 695	79 557	5 434	30 203	108 147
Övertorneå	6 261	24 433	81 590	5 582	29 441	106 640

Kommun	Normkostnad män med ut- ländsk bakgrund			Normkostnad kvinnor med utländsk bakgrund		
	65-74 år	75-84 år	85-w	65-74 år	75-84 år	85-w
Botkyrka	7 924	31 043	119 335	8 151	45 305	162 220
Övertorneå	9 392	36 649	122 385	8 374	44 162	159 960

Normkostnad

Botkyrka

$$(2,338/100 * 5283 + 1,125/100 * 20695 + \dots + 0,060/100 * 162220) / 73097 = 2 103$$

Övertorneå

$$(6,176/100 * 6261 + 3,517/100 * 24433 + \dots + 0 * 159960) / 5602 = 5 971$$

Standardkostnad

$$\text{Botkyrka} \quad 2 103 * 1,445 - 13,63 - 18,77 + 500 = 3 506$$

$$\text{Övertorneå} \quad 5 971 * 1,445 + 417,71 + 230,458 + 500 = 9 775$$

Standardkostnad i 2002 års kostnadsnivå

$$\text{Botkyrka} \quad 3 506 * 1,015 * 1,018 = 3 623$$

$$\text{Övertorneå} \quad 9 775 * 1,015 * 1,018 = 10 100$$

Individ- och familjeomsorg

Standardkostnaden för individ- och familjeomsorg beräknas utifrån andelen utrikes födda flyktingar och nära anhöriga samt övriga utrikes födda från länder utanför Norden och EU (FL39IN019), arbetslösa utan ersättning (K1112EE), ensamstående kvinnor med barn (MBK1844), andel män med låg inkomst (Inkind140) samt ett täthetsmått (Rottätbef).

Standardkostnad = $(-557,9 + 86,1 * FL39IN019 + 518,2 * K1112EE + 523,9 * MBK1844 + 2,13 * Rottätbef + 4,69 * Inkind140) * \text{Justeringsfaktor}$

- Utrikes födda flyktingar och nära anhöriga som vistats i landet 3–9 år samt övriga utrikes födda från länder utanför Norden och EU som vistats i Sverige 0–19 år hämtas från SCB:s befolkningsstatistik.
- Arbetslösa utan ersättning, kategori 11 och 12, hämtas från AMS.
- Uppgifter angående andelen ensamstående kvinnor 18–44 år med barn 0–17 år hämtas från SCB:s befolkningsstatistik.
- Som täthetsmått används roten ur tätortsbefolkningen i kommunen. Uppdateras inte årligen utan avser förhållanden 1995.
- Andel män 25–64 år med årsinkomst under 140 000 kronor hämtas från SCB:s inkomststatistik. Indexet man använder är antalet män med låg inkomst dividerat med förväntat antal multiplicerat med 100. Ett högt index indikerar på att det är många män med låg inkomst i kommunen och vice versa.

Justeringsfaktorn 1,193 justerar så att det vägda genomsnittet av standardkostnaden överensstämmer med skattade genomsnittskostnad för individ- och familjeomsorg, 2 500 kr/invånare.

Uppräkning av standardkostnaden till bidragsårets kostnadsnivå sker med hjälp av NPI för åren 2001–2002.

Beräkningsexempel för Botkyrka och Övertorneå

Dataunderlag

Kommun	Andel utrikes födda flyktingar och nära anhöriga (%)	Andel arbetslösa utan ersättning (%)	Andel ensamstående kvinnor med barn (%)	Täthetsmått	Index för andel män vars förvävsinkomst understiger 140 000
Botkyrka	16,83	0,45	2,28	260,39	147,02
Övertorneå	0,75	0,36	0,98	58,87	126,94

Standardkostnad

Botkyrka $(-557,9 + 86,1 * 16,83 + 518,2 * 0,45 + 523,9 * 2,28 + 2,13 * 260,39 + 4,69 * 147,02) * 1,193 = 4\,247$

Övertorneå $(-557,9 + 86,1 * 0,75 + 518,2 * 0,36 + 523,9 * 0,98 + 2,13 * 58,87 + 4,69 * 126,94) * 1,193 = 1\,106$

Standardkostnad i 2002 års kostnadsnivå

Botkyrka $4\,247 * 1,015 * 1,018 = 4\,388$

Övertorneå $1\,106 * 1,015 * 1,018 = 1\,143$

Grundskola

Standardkostnaden för grundskolan beräknas utifrån andelen barn i åldrarna 7–15 år (A715) samt andelen finska och utomnordiska barn 7–15 år (Aunf715). Därtill kommer tillägg/avdrag för små skolor och skolskjutsar (SSS) vilket beräknas utifrån elevernas geografiska spridning i kommunen. Slutligen tillkommer en beräknad genomsnittskostnad per elev baserat på antalet barn i åldrarna 7–15 år och den RS justerade kostnaden per invånare (i år 51 499 kr/elev).

Standardkostnad = Andelen barn mellan 7–15 år (A715) * Genomsnittlig kostnad per 7–15 åring beräkningsåret + (Andelen barn mellan 7–15 år (A715) * Andelen finska och utomnordiska barn (Aunf715) * 21 653 – Genomsnittlig ersättning per invånare för hemspråk och svenska2) + Tillägg/Avdrag för små skolor och skolskjutsar.

- Andelen 7–15 år samt andelen finska och utomnordiska medborgare 7–15 år avser befolkningen 2000-12-31.

Tillägg/avdrag för hemspråksundervisning beräknas i två steg. Först ges alla kommuner ett tillägg vilket beräknas genom att andelen utomnordiska och finska elever multipliceras med modellersättningen för hemspråksundervisning, 21 653 kr. Avdrag görs sedan för alla kommuner motsvarande ett med befolkningen 2000-12-31 vägt genomsnitt för tilläggen. Avdraget blir 110,73 kr/inv.

I det nya systemet antas att elever som bor inom större tätorter (Minst 20 000 invånare) inte ger upphov till några skolskjutskostnader. Samtidigt har skolskjuts kostnaden per elev getts ett minivärde på 250 kronor. Tillägg görs sedan för alla kommuner motsvarande ett med befolkningen 2000-12-31 vägt genomsnitt för tilläggen. Tillägget blir 4,95 kr/inv.

Specialfall

I enlighet med de justeringar som gjordes i strukturkostnadsutredningen (SOU 1994:144) görs följande korrigeringar i andelen finska och utomnordiska medborgare 7–15 år:

- Haparandas andel halveras.
- Pajalas andel dubblas.
- Gällivares andel sätts till 4,70 %, en konstant som inte ändras mellan åren.

Uppräkning av standardkostnaden till bidragsårets kostnadsnivå sker med hjälp av NPI för åren 2001–2002.

*Beräkningsexempel för Botkyrka och Övertorneå**Dataunderlag*

Kommun	Andel barn 7–15 år (%)	Andel finska och utomnordiska barn 7–15 år (%)	Små skolor och skol- skjutsar, SSS (kr/inv.)
Botkyrka	13,40	14,50	-217,62
Övertorneå	11,96	11,19	1 598,84

Standardkostnad

Botkyrka $13,40/100 * 54\,378 + (13,40/100 * 14,5/100 * 21\,653 - 110,73) + (-217,62 + 4,95) = 7\,388$

Övertorneå $11,96/100 * 54\,378 + (11,96/100 * 11,19/100 * 21\,653 - 110,73) + (1\,598,84 + 4,95) = 8\,287$

Standardkostnad i 2002 års kostnadsnivå

Botkyrka $7\,388 * 1,015 * 1,018 = 7\,634$

Övertorneå $8\,287 * 1,015 * 1,018 = 8\,563$

Gymnasieskola

Standardkostnaden för gymnasieskolan beräknas utifrån andelen ungdomar 16–18 år, tillägg/avdrag för bebyggelsestruktur, samt tillägg/avdrag för elevernas programval (PGM).

Standardkostnad = Andelen ungdomar 16–18 år * genomsnittskostnaden per 16–18 åring i riket + Tillägg/Avdrag för bebyggelsestruktur + Tillägg/avdrag för elevernas programval

Programvalsfaktorn beräknas för varje kommun i 4 steg:

1. Genom att multiplicera kommunens antal elever/program med genomsnittskostnad i riket för respektive program och därefter summera produkterna erhålls en teoretisk totalkostnad för kommunens gymnasieskola.
 2. Genom att summera alla kommuners totalkostnader enligt punkt 1 och därefter dividera med antalet invånare i riket erhålls en teoretisk genomsnittskostnad per invånare i riket.
 3. Genom att multiplicera antalet 16–18-åringar i kommunen med den teoretiska genomsnittskostnaden och sedan dividera med antalet invånare i kommunen erhålls ett relationstal för varje kommun.
 4. Programvalsfaktorn erhålls genom att minska kommunens totalkostnad med kommunens teoretiska genomsnittskostnad.
- Data angående gymnasieprogrammets genomsnittskostnader hämtas från Skolverket.
 - Data över antalet elever hämtas från SCB:s skolstatistik.

Uppräkning av standardkostnaden till bidragsårets kostnadsnivå sker m h a NPI för åren 2001–2002.

Beräkningsexempel för Botkyrka och Övertorneå
Dataunderlag

Gymnasie- Program	Antal elever		Genomsnittskostnad i riket (kr/elev)
	Botkyrka	Övertorneå	
BF	44	11	59 450
BP	23	4	91 785
EC	138	4	81 936
EN	15	0	83 820
ES	86	10	75 906
FP	44	17	93 551
HP	197	9	57 893
HR	94	9	80 937
HV	104	4	78 885
IP	6	4	96 658
IV	285	12	65 426
LP	5	2	90 747
MP	171	3	77 189
NP	41	20	138 629
NV	398	43	54 236
OP	89	4	69 870
SM	129	6	67 532
SP	733	66	51 113
Övriga	79	6	64 737

Kommun	Andel inv 16–18 år (%).	Bebyggelse- struktur	Programval
Botkyrka	3,68	6,43	-99,78
Övertorneå	4,03	370,04	225,54

Gymnasieprogram	Antal elever		Genomsnittskostnad i riket (kr/elev)
	Botkyrka	Övertorneå	
Totalt elever	2 681	234	
Antal 16–18 år	2 689	226	66 979
Folkmängd 2000-12-31	73 097	5 602	

Programvalsfaktor

Botkyrka $((41*59\,450+\dots+27*64\,737)-(2\,756*66\,979)) / 73\,602 = -99,78$
 Övertorneå $((13*59\,450+\dots+0*64\,737)-(255*66\,979)) / 5\,602 = 225,54$

	RS 99 genomsnittskostnad	Bebyggelse, genomsnitt
Riket	73 602	-0,32

Standardkostnad

Botkyrka $3,68/100 * 73\,602 + (6,43 + 0,32) + (-99,789) = 2\,615$
 Övertorneå $4,03/100 * 73\,602 + (370,04 + 0,32) + (225,54) = 3\,565$

Standardkostnad i 2002 års kostnadsnivå

Botkyrka $2\,615 * 1,015 * 1,018 = 2\,702$
 Övertorneå $3\,565 * 1,015 * 1,018 = 3\,684$

Näringslivs- och sysselsättningsfrämjande åtgärder

Standardkostnaden för näringslivs- och sysselsättningsfrämjande åtgärder beräknas utifrån andelen av befolkningen 16–64 år som är arbetslösa eller i konjunkturberoende åtgärder.

Om arbetslösheten överstiger riksgenomsnittet + 2 procentenheter över den senaste 5 års perioden;

Standardkostnad

$= (\text{Andel arbetslösa i åldern 16–64 år} - (\text{Riksgenomsnittet} + 2 \text{ procentenheter})) * 200$
 Annars: Standardkostnad = 0

- Andelen arbetslösa beräknas som ett genomsnitt av årsgenomsnitt för femårsperioden 1996–2000.
- Data hämtas från Arbetsmarknadsstyrelsen.
- Den genomsnittliga andelen arbetslösa enligt ovanstående definition uppgick under 1996–2000 till 8,56 procent. Gränsvärdet för ersättningen i Näringslivs- och sysselsättningsfrämjande åtgärder blir därigenom 10,56 procent.

Standardkostnaden räknas ej upp till 2002 års kostnadsnivå.

Beräkningsexempel för Botkyrka och Övertorneå**Dataunderlag**

Kommun	Arbetslöshet (%)					Snitt 1996–2000
	1996	1997	1998	1999	2000	
Botkyrka	10,50	9,31	7,35	6,61	5,08	7,77
Övertorneå	22,08	20,69	18,46	18,05	17,75	19,41

Standardkostnad

Botkyrka $\text{Andel arbetslösa} < \text{Rikssnitt} + 2 \Rightarrow \text{Standardkostnad} = 0$
 Övertorneå $\text{Andel arbetslösa} > \text{Rikssnitt} + 2 \Rightarrow \text{Standardkostnad} = (19,41 - 10,56) * 200 = 1\,769$

Befolkningsminskning de senaste 10 åren

Standardkostnaden för befolkningsminskningen beräknas utifrån befolkningsförändringen den senaste tioårsperioden och treårsperioden.

Om kommunens befolkning har minskat med mer än 2,0 procent under den senaste tioårsperioden;

Standardkostnad

= (Procentuell befolkningsminskning - 2,0) * 100

Annars: **Standardkostnad** = 0

Kommuner vars totalbefolkning de senaste tre åren minskat med minst 2 procent får en ersättning på 55 kronor per invånare för varje procentenhet antalet barn 7-18 år minskat under samma tidsperiod.

Om kommunens befolkning minskat med mer än 2,0 procent under den senaste treårs perioden.

Standardkostnad

= (Procentuell befolkningsminskning > 2,0 procent => Procentuell minskning av antalet 7-18-åringar * 55

Annars: **Standardkostnad** = 0

- Befolkningsminskning mäts som förändringen i antalet invånare mellan 1990-12-31 och 2000-12-31 i relation till antalet invånare 1990-12-31.
- Befolkningsminskningen i åldersgruppen 7-18 år mäts som förändringen i antalet invånare i åldern 7-18 år mellan 1997-12-31 och 2000-12-31 i relation till antalet invånare i åldern 7-18 år 1997-12-31.

Standardkostnaden räknas ej upp till 2002 års kostnadsnivå.

Beräkningsexempel för Botkyrka och Övertorneå

Befolkningsminskning totalt

Kommun	Befolkning		Förändring (%)
	1990-12-31	2000-12-31	
Botkyrka	68 542	73 097	6,65
Övertorneå	6 093	5 602	-8,06

Standardkostnad

Botkyrka Förändring > -2,0 % => Standardkostnad = 0

Övertorneå Förändring < -2,0 % => Standardkostnad = (8,06-2,0) * 100 = 606

Befolkningsminskning i åldern 7-15 år

Kommun	Befolkning 1997-12-31	Antal 7-18		Förändring total folk-mängd	Förändring andel 7-18 år
		1997-12-31	2000-12-31		
Botkyrka	70 778	11 838	12 489	3,28	5,50
Övertorneå	5 962	970	896	-6,04	-7,63

Standardkostnad

Botkyrka Förändring $> -2,0 \Rightarrow$ Standardkostnad = 0
 Övertorneå Förändring $< -2,0 \Rightarrow$ Standardkostnad = $(7,63 \cdot 55) = 420$
 Botkyrka $0 + 0 = 0$
 Övertorneå $606 + 420 = 1\ 025$

Standardkostnaden räknas ej upp till 2002 års kostnadsnivå.

Barn och ungdomar med utländsk bakgrund

Standardkostnaden beräknas utifrån andelen barn och ungdomar i åldern 0–19 år som är födda utanför Norden och EU eller minst en förälder född utanför Norden och EU.

Andelen barn och ungdomar i åldern 0–19 år som är födda utanför Norden och EU eller minst en förälder född utanför Norden och EU

$>$ genomsnitt i landet $\Rightarrow 75 \cdot (\text{antal procentenheter för kommunen} - \text{genomsnittligt antal procentenheter})$

Annars: Standardkostnaden = 0

Beräkningsexempel för Botkyrka och Övertorneå

Kommun	Andel barn 0–19 år med utländsk bakgrund
Botkyrka	13,91
Övertorneå	0,59
Riket	3,95

Standardkostnad

Botkyrka $75 \cdot (13,91 - 3,95) = 747$
 Övertorneå 0

Standardkostnaden räknas ej upp till 2002 års kostnadsnivå.

Kollektivtrafik

Standardkostnaden för kollektivtrafiken beräknas länsvis med hjälp av variablerna gleshet, arbetspendling och tätortsstruktur. Den beräknade standardkostnaden reduceras med 25 %. Därefter fördelas 50 procent till kommunerna och 50 procent till landstingen. Inom respektive län ska fördelningen mellan kommunerna ske efter kommunernas andel av de totala kollektivtrafikkostnaderna i länet 1993².

Standardkostnaden för län samt landsting och kommunkollektiv i respektive län beräknas enligt följande:

² SFS 1995:1645, 21 §.

Standardkostnad i länet = $(-453,79 + 16,18 * \text{roten ur invånardistansen} + 1159,75 * \text{andel boende i tätort med mer än 20 000 invånare} + 4186,88 * \text{andel utpendlare över kommungräns}) * 0,75$

Standardkostnad för landstinget = $0,5 * \text{Standardkostnaden i länet}$

Standardkostnad för kommunkollektivet = $0,5 * \text{Standardkostnaden i länet}$

Standardkostnad för kommun = $\text{Andel av länets kollektivtrafikkostnad} * \text{Standardkostnad för kommunkollektivet} * \text{Länets befolkning} / \text{Kommunens befolkning}$

Justeringsfaktorn 0,952 justerar så att det vägda genomsnittet av standardkostnaden överensstämmer med den beräknade genomsnittskostnaden 290 kronor per invånare för år 2000.

Specialfall

För *samtliga* kommuner i Stockholms län gäller att kommunerna erhåller en standardkostnad om 545 kr/inv. (detta bidragsår). I Skåne län erhåller samtliga kommuner en standardkostnad om 281 kr/inv. (detta bidragsår).

Uppräkning av standardkostnaden till bidragsårets kostnadsnivå sker med hjälp av NPI för åren 2001–2002

Beräkningsexempel för Botkyrka och Övertorneå

Kommun	Län	Modell- ersättning	Andel av länets kostnad (%)	Folkmängd län	kommun
Botkyrka	Sthlm län	1 525 kr/inv. ³			
Övertorneå	Norrb. Län	624 kr/inv	1,31	266 089	6 234

Standardkostnad

Botkyrka $0,5 * (0,75 * 1525) * 0,952 = 545$

Övertorneå $0,5 * (0,75 * 624) * (1,31/100 * 266 089 / 6 234) * 0,952 = 124$

Standardkostnad i 2002 års kostnadsnivå

Botkyrka $545 * 1,015 * 1,018 = 563$

Övertorneå $124 * 1,015 * 1,018 = 129$

Gator och vägar

Standardkostnaden för gator och vägar beräknas utifrån klimat- och trafikberoende slitage (ortstillägg).

Standardkostnad = klimattillägg + ortstillägg

Alla kommuner ges ett klimattillägg för vinterväghållning (20–80 kronor per invånare) efter den klimatzon som respektive kommun befinner sig i enligt Vägverkets indelning.

För ortstilläggen gäller följande:

Om inte annat anges erhåller samtliga kommuner i S, W, X, Y, Z, AC och BD län 50 kr/invånare.

³ Lika fördelning mellan kommunerna i Stockholms län och Skåne län.

Undantag

- Större städer i S, W, X, Y, Z, AC och BD län erhåller 100 kr/invånare.
- Glesbygdkommunerna Härjedalen och Åsele erhåller 100 kr/invånare.
- Större städer söder om S, W och X län erhåller 50 kr/invånare.
- Förortskommunerna Nacka, Sundbyberg, Solna, Lidingö, Härryda, Partille, Öckerö och Mölndal erhåller 100 kr/invånare.
- Malmö erhåller 100 kr/invånare.
- Göteborg erhåller 150 kr/invånare.
- Stockholm erhåller 450 kr/invånare.

Övriga kommuner får således inget ortstillägg.

Uppräkning av standardkostnaden till bidragsårets kostnadsnivå sker med hjälp av NPI för åren 1993–2002.

Beräkningsexempel för Botkyrka och Övertorneå

Kommun	Tillägg för	
	Klimat	Ort
Botkyrka	40	0
Övertorneå	80	50

Standardkostnaden

Botkyrka	$40 + 0 = 40$
Övertorneå	$80 + 50 = 130$

Standardkostnad i 2002 års kostnadsnivå

Botkyrka	$40 * 1,043 * 1,017 * 1,015 * 0,998 * 0,988 * 0,984 * 0,988 * 1,025 * 1,015 * 1,018 = 44$
Övertorneå	$130 * 1,043 * 1,017 * 1,015 * 0,998 * 0,988 * 0,984 * 0,988 * 1,025 * 1,015 * 1,018 = 142$

Vatten och avlopp

Standardkostnaden för vatten och avlopp beräknas utifrån bebyggelsestruktur och geotekniska förhållanden.

Standardkostnaden bygger på:

- Tillägg för gles/spridd bebyggelsestruktur
- Tillägg för geotekniska förhållanden
- Avdrag för goda geotekniska förhållanden om man erhållit tillägg för bebyggelsestrukturen.
- Avdrag för stordriftsfördelar om man erhållit tillägg för besvärliga geotekniska förhållanden.

Avdragen maximeras så att den beräknade standardkostnaden ej blir < 0.

Tilläggen beräknas enligt följande:

Gles bebyggelsestruktur och tätorter < 2 500 inv.

Andel invånare i glesbygd	Tillägg
50–60	50
60–70	100
70–80	150
80–90	200
90–	250

Geotekniska förhållanden:

Klass	Tillägg
25,0–27,49	50
27,5–29,99	100
30,0–32,49	150
32,5–34,99	200
35,0–	250

Avdragen beräknas enligt följande:

Bebyggelsestruktur

Om andelen boende i tätorter är större än 70 % eller om andelen boende i tätorter med minst 10 000 invånare är större än 50 %, görs ett avdrag motsvarande det eventuella tillägget för geologiska förhållanden, dvs. max 250 kr.

Geotekniska förhållanden

För kommuner som erhållit tillägg för en gles bebyggelsestruktur görs ett eventuellt avdrag för goda geotekniska förhållanden enligt följande:

Geotekniska förhållanden:

Klass	Avdrag
10,0–12,49	–250
12,5–14,99	–200
15,0–17,49	–150
17,5–19,99	–100
20,0–22,49	–50

Uppräkning av standardkostnaden till bidragsårets kostnadsnivå sker med hjälp av NPI för åren 1993–2002.

Beräkningsexempel för Botkyrka och Övertorneå

Kommun	Andel (%) i gles bebyggelse	geotekn.förh	Andel (%) i bebyggelsestr
Botkyrka	6,1	31	93,9
Övertorneå	100,0	26	0,0

Standardkostnad

Botkyrka	$0 + 150 - 150 - 0 = 0$
Övertorneå	$250 + 50 - 0 - 0 = 300$

Standardkostnad i 2002 års kostnadsnivå

Botkyrka $0 * 1,043 * 1,017 * 1,015 * 0,998 * 0,988 * 0,984 * 0,988 * 1,025 * 1,015 * 1,018$
= 0

Övertorneå $300 * 1,043 * 1,017 * 1,015 * 0,998 * 0,988 * 0,984 * 0,988 * 1,025 * 1,015 * 1,018$
= 328

Glesbygdsspecifika merkostnader för administration, resor och räddningstjänst

Standardkostnaden för merkostnader beträffande administration, resor och räddningstjänst beräknas utifrån kommunens folkmängd, tätortsgrad och antalet invånare per km². Invånare/km² är uppdelad i <6 och 6–10. Folkmängd är uppdelad i <10 000 och 10 000–20 000. Tätortsgrad är uppdelad i <60 och 60–80.

Folkmängd och invånare/km² uppdateras årligen medan tätortsgraden avser 1995 års förhållanden.

Standardkostnaden beräknas efter följande förutsättningar:

Inv./k m ²	Folk- mängd	Tätorts- grad	Totalt bidrag	Bidrag resor	Bidrag räddn.	Bidrag adm.
< 6	< 10 000	< 60	850	150	200	500
		60–80	650	100	100	450
< 6	10–20 000	< 60	600	150	100	350
		60–80	400	100	0	300
6–10	< 10 000	< 60	500	100	100	300
		60–80	300	50	0	250
6–10	10–20 000	< 60	350	100	100	150
		60–80	150	50	0	100

Uppräkning av standardkostnaden till bidragsårets kostnadsnivå sker med hjälp av NPI för åren 1993–2002.

Beräkningsexempel för Botkyrka och Övertorneå

Kommun	Inv/km ²	Folkmängd	Tätortsgrad
Botkyrka	367,4	73 097	0,97
Övertorneå	2,4	5 602	0,36

Standardkostnad

Botkyrka = 0

Övertorneå = 850

Standardkostnad i 2002 års kostnadsnivå

Botkyrka $0 * 1,043 * 1,017 * 1,015 * 0,998 * 0,988 * 0,984 * 0,988 * 1,025 * 1,015 * 1,018$
= 0

Övertorneå $850 * 1,043 * 1,017 * 1,015 * 0,998 * 0,988 * 0,984 * 0,988 * 1,025 * 1,015 * 1,018$
= 929

Uppvärmningskostnader

Standardkostnaden för uppvärmningskostnader beräknas utifrån ett energiindex. Den speglar skillnader i uppvärmningskostnader i kommunalägda fastigheter. Beräkningsmodellens genomsnittliga uppvärmningskostnad för kommunala lokaler uppgår till 60 kr/m² och år. Den genomsnittliga lokalytan i modellen uppgår till 6,1 m² per invånare.

$$\text{Standardkostnad} = (\text{Energiindex} - 1,00) * (60 * 6,1).$$

Uppräkning av standardkostnaden till bidragsårets kostnadsnivå sker med hjälp av NPI för åren 1993–2002.

Beräkningsexempel för Botkyrka och Övertorneå

Kommun	Energiindex
Botkyrka	1,00
Övertorneå	1,30

Standardkostnaden

Botkyrka	$(1,00 - 1,00) * (60 * 6,1) = 0$
Övertorneå	$(1,30 - 1,00) * (60 * 6,1) = 110$

Standardkostnaden i 2002 års kostnadsnivå

Botkyrka	$0 * 1,043 * 1,017 * 1,015 * 0,998 * 0,988 * 0,984 * 0,988 * 1,025 * 1,015 * 1,018 = 0$
Övertorneå	$110 * 1,043 * 1,017 * 1,015 * 0,998 * 0,988 * 0,984 * 0,988 * 1,025 * 1,015 * 1,018 = 120$

Byggkostnader

Standardkostnaden beräknas utifrån ett byggkostnadsindex, baserat på faktiska kostnadsskillnader i byggandet samt ett beräknat återinvesteringsbehov på 2 484 kr per invånare. En differentiering av byggkostnadsindex görs inom länsregion 1 (Y, Z, AC, och BD län). Differentieringen består i att inlandskommunerna erhåller ett index om 106 och kustkommunerna ett index om 100.

$$\text{Standardkostnad} = (\text{Byggkostnadsindex} - 99,5) / 100 * 2\,484$$

Uppräkning av standardkostnaden till bidragsårets kostnadsnivå sker med hjälp av NPI för åren 1993–2002.

Beräkningsexempel för Botkyrka och Övertorneå

<u>Kommun</u>	<u>Byggindex</u>
Botkyrka	106
Övertorneå	106

Standardkostnaden

Botkyrka $(106 - 99,5) / 100 * 2\,484 = 160$

Övertorneå $(106 - 99,5) / 100 * 2\,484 = 160$

Standardkostnad i 2002 års kostnadsnivå

Botkyrka $160 * 1,043 * 1,017 * 1,015 * 0,998 * 0,988 * 0,984 * 0,988 * 1,025 * 1,015 * 1,018 = 175$

Övertorneå $160 * 1,043 * 1,017 * 1,015 * 0,998 * 0,988 * 0,984 * 0,988 * 1,025 * 1,015 * 1,018 = 175$

Svagt befolkningsunderlag

Standardkostnaden för svagt befolkningsunderlag beräknas utifrån det regionala befolkningsunderlaget (rb), det lokala befolkningsunderlaget (lb) och kommunens folkmängd.

- rb utgörs av befolkningen inom en 112,5 km radie från kommunens centralort
- lb utgörs av befolkningen inom en 37,5 km radie från kommunens centralort

Standardkostnadens tre delar beräknas enligt:

T (rb) = Tillägg för litet regionalt befolkningsunderlag
= $(250\,000 - \text{regionalt befolkningsunderlag}) / 100$;

F = Korrigerar avdraget för lokalt befolkningsunderlag med hänsyn till kommunstorleken
= $1 + (\text{folkmängden} - 20\,000) / 100\,000$

A (lb) = Avdrag för det lokala befolkningsunderlaget = lokalt befolkningsunderlag / 100;

Om rb är mindre än 250 000;

Standardkostnad = T (rb) - F * A(lb)

annars: **Standardkostnad** = 0

Avdraget kan inte bli större än tillägget för regionalt befolkningsunderlag.

Standardkostnaden räknas ej upp till bidragsårets kostnadsnivå.

Beräkningsexempel för Botkyrka och Övertorneå

<u>Kommun</u>	<u>Regionalt bef. underlag</u>	<u>Lokalt bef. underlag</u>	<u>Folkmängd 2000-12-31</u>
Botkyrka	2 190 493	1 316 936	73 097
Övertorneå	48 452	5 210	5 602

Standardkostnaden

Botkyrka $rb > 250\,000 \rightarrow \text{Standardkostnad} = 0$

Övertorneå $2015,48 - 52,10 * 0,86 = 1\,971$

Kallortstillägg

Standardkostnaden för tidigare kallortstillägg⁴ beräknas utifrån den genomsnittliga procentsatsen för kallortstillägg i respektive kommun och kommunens totala tillägg eller avdrag i kostnadsutjämnings⁵ exkl. kallortstillägget.

$$\text{Standardkostnad} = (\text{Kallortsindex} - 1,00) * (24\,028 + \text{tillägg/avdrag}) * 0,7$$

Uppräkning av standardkostnaden till bidragsårets kostnadsnivå sker med hjälp av NPI för åren 1993–2002.

Beräkningsexempel för Botkyrka och Övertorneå

Kommun	Kallortsindex	Tillägg/Avdrag
Botkyrka	1,00	1 323
Övertorneå	1,08	6 101

Standardkostnad

$$\text{Botkyrka} \quad (1,00 - 1,00) * (24\,028 + 1\,323) * 0,7 = 0$$

$$\text{Övertorneå} \quad (1,08 - 1,00) * (24\,028 + 6\,101) * 0,7 = 1\,687$$

Standardkostnad i 2002 års kostnadsnivå

$$\text{Botkyrka} \quad 0 * 1,043 * 1,017 * 1,015 * 0,998 * 0,988 * 0,984 * 0,988 * 1,025 * 1,015 * 1,018 = 0$$

$$\text{Övertorneå} \quad 1\,687 * 1,043 * 1,017 * 1,015 * 0,998 * 0,988 * 0,984 * 0,988 * 1,025 * 1,015 * 1,018 = 1\,844$$

4) Enligt avtal 90 AB finns det fyra kallortsgrupper där arbetstagarna får ett påslag på lönen (1, 2, 4 eller 8 procent). Totalt är 37 kommuner berörda av avtalet

5) Här avses utfallet i kostnadsutjämnings beräkning i 'Utjämnings av kostnader och intäkter i kommuner och landsting' (SOU 1994:144).

Beräkning av utjämningsavgift / bidrag för Botkyrka och Övertorneå

Verksamhet/Kostnad	Botkyrka	Övertorneå	Vägt riksgenomsnitt
Barnomsorg	4 900	3 205	4 211
Grundskola	7 634	8 563	6 716
Gymnasieskola	2 702	3 684	2 583
Äldreomsorg	3 623	10 100	7 388
Individ- och familjeomsorg	4 388	1 143	2 583
Befolkningsminskning	0	1 025	109
Näringslivs- och sysselsättnings- främjande åtgärder	0	1 769	60
Barn och ungdomar med utländsk bakgrund	747	0	75
Kollektivtrafik	563	128	300
Gator och vägar	44	142	128
Vatten och avlopp	0	328	43
Administration mm.	0	929	27
Uppvärmning	0	120	-2
Byggkostnader	175	175	1
Svagt befolkningsunderlag	0	1 971	63
Kallort	0	1 844	42
C: Strukturkostnad	24 776	35 126	24 325
D: Vägd genomsnittlig struktur- kostnad	24 325	24 325	
E: Utjämningsbidrag/avgift i kost- nadsutjämnigen (C-D)	451	10 801	